

УДК 378.091.12.011.3-051:784.1:004.032.6
UDC 378.091.12.011.3-051:784.1:004.032.6

ОЛЕКСАНДРА БАРИЦЬКА,

кандидат педагогічних наук,

(Україна, м.Хмельницький,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,

вул. Проскурівського підпілля, 139)

OLEKSANDRA BARYTSKA,

candidate of pedagogical sciences

(Ukraine, Khmelnytskyi,

Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,

Proskuriivskoho Pidpillia Str., 139)

ORCID 0000-0002-3164-8083:

Реалізація практичних аспектів формування пізнавальної самостійності майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін у контексті використання мультимедійних технологій

Realization of Practical Aspects of Formation of Cognitive Independence of the Future Teachers of Conducting-Choral Disciplines in the Context of the Use of Multimedia Technologies

Анотація. У статті висвітлюються особливості фахової підготовки майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін, розкриваються практичні аспекти формування пізнавальної самостійності в контексті використання мультимедійних технологій.

Доведено, що формування пізнавальної самостійності майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін є важливим етапом їх фахової підготовки, оскільки якість такої підготовки у вищій школі безпосередньо пов'язана з рівнем сформованості пізнавальної самостійності студента

У статті окреслюються основні складові пізнавальної самостійності майбутнього викладача мистецьких дисциплін: мотиваційно-аналітична; операційна; творчо-пошукова. Зазначено, що проблема формування пізнавальної самостійності майбутніх фахівців є актуальною та займає особливе місце у науковій літературі. Доведено, що використання мультимедійних технологій дозволяє зробити навчальний процес більш ефективним, уможливує набуття студентом практичних навичок пізнавальної самостійної діяльності.

Мультимедійні технології, пропонуючи цілий арсенал засобів графічного представлення інформації музичного або музикознавчого спрямування, відкривають великий простір можливостей для творчої професійної реалізації майбутніх викладачів, стимулюючи та активуючи процес їх творчого самостійного пізнавальної пошуку.

У статті здійснено опис окремих програмних музичних продуктів, використання яких, на думку авторки, сприяє формуванню мотиваційно-аналітичної складової пізнавальної самостійності майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін

Ключові слова: *пізнавальна самостійність, фахова підготовка, мультимедійні технології, мотиваційно-аналітичної складової, музичні програмні продукти.*

Summary. The article highlights the peculiarities of the professional training of the future teachers of conducting-choral disciplines, reveals the practical aspects of the formation of cognitive independence in the context of the use of multimedia technologies.

It is proved that the formation of cognitive independence of the future teachers of conducting-choral disciplines is an important stage in their vocational training. The quality of such training in higher education is directly related to the level of formation of cognitive student autonomy

The article defines the main components of cognitive independence of the future teacher of artistic disciplines: motivational-analytical; operational; creative-search. It is indicated that the issue of formation of cognitive independence of the future specialists is actual and occupies a special place in the scientific literature. It is proved that the use of multimedia technologies in the educational process makes it possible to make it effective, makes students acquire practical skills of creative independent activity

Multimedia technologies, offering a whole arsenal of graphic representations of musical or music science information, provide a great opportunity for creative professional implementation of the future teachers, stimulating and activating the process of their creative, independent cognitive search.

The article describes separate programmatic musical products, the use of which, in the author's opinion, contributes to the formation of the motivational-analytical component of cognitive independence of the future teachers of conducting-choral disciplines

Key words: *cognitive autonomy, professional training, multimedia technologies, motivational-analytical component, musical software products.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Глобальні процеси та інтеграція України у світове співтовариство вимагають нових підходів до розвитку інтелекту, формування знань, фахових навичок майбутніх спеціалістів, здатних не лише застосовувати здобуті знання в подальшій фаховій діяльності, але й поповнювати їх.

Жодна перебудова в галузі вищої освіти неможлива без активізації самостійної роботи кожного студента при вивченні вузівських дисциплін.

Тому головною метою української системи освіти визначено подальше розгортання певної системи на якісно новому рівні навчання та виховання зі спрямуванням студентської молоді до виявлення самостійності та здійснення саморозвитку в процесі навчання.

Модернізація освітньої системи, нові законотворчі основи спрямовані на досягнення нового рівня якості професійної підготовки фахівців музичного мистецтва. Сьогодення вимагає від майбутнього фахівця музичного мистецтва не лише міцних педагогічних знань та умінь, високої диригентсько-хорової, інструментально-виконавської культури, а й уміння адаптуватись до умов, що постійно змінюються, здатності по-новому використовувати можливості музики.

Найважливіша особливість вузівського навчання полягає в тому, що основною формою оволодіння знаннями є пізнавальна самостійність майбутніх фахівців, без правильної організації якої ніяка система освіти не може бути ефективною.

Провідні тенденції світового розвитку, якими є глобалізація та інформаційна революція, зумовили формування нового явища – глобального міжнародного освітнього середовища. У зв'язку з цим перед національною освітою постають нові завдання щодо навчання підростаючого покоління та фахової підготовки молоді й водночас створення все більш досконалих навчальних засобів і технологій, які сприятимуть вирішенню цих завдань. Найбільш перспективними серед них є засоби й технології, пов'язані з інформатизацією освіти.

Важливим фактором, що впливає на розвиток інформатизації освіти, стала поява технології мультимедіа, яка активно розвивається з кінця ХХ ст. Саме мультимедійні технології дають змогу забезпечити одну з найважливіших педагогічних умов навчання, на якій наголошують психологи і педагоги, – багатоканальність і полімодальність сприйняття інформації.

Отже, виникає потреба впровадження засобів мультимедіа в процес організації пізнавально-самостійної роботи майбутніх фахівців, що веде до зміни її форм і методів. Особливо це є важливим для майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, які мають інтенсивно використовувати широкі можливості сучасної інформаційної техніки в подальшій фаховій діяльності.

Диригентсько-хорове мистецтво пройшло еволюційний шлях удосконалення впродовж різних культурно-історичних етапів і набуває нових ознак у ХХІ столітті.

Гуманістична спрямованість сучасної освіти неможлива без високого рівня виховання й розвитку підростаючого покоління. Одним із шляхів досягнення цього є підготовка досвідчених майбутніх фахівців за рахунок організації їх пізнавальної самостійної роботи на етапі навчання у вищих навчальних закладах із використанням мультимедійних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Проблеми самонавчання учнів приділяли увагу відомі мислителі ХІХ-ХХ ст. (Дж. Дьюї, П. Каптерев, К. Уошберн, С. Гессен та ін.).

Подальшого розвитку проблема самостійності в процесі навчання набула в працях представників педагогічної думки початку ХХ століття: А. Лай, Э. Мейман, А. Біне, О. Декролі, П. Бове, Е. Клапед, Е. Торндайк, У. Кілпатрік та ін., які на підґрунті лабораторних спостережень особистості визначили самостійність як основний принцип навчання

У цьому контексті в дослідженнях І. Зязюна, Т. Люріної, В. Орлова, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Ростовського та ін. актуалізується проблема підготовки майбутніх викладачів мистецьких дисциплін до діяльності у сфері музичного мистецтва, зокрема диригентсько-хорового.

Явище мультимедіа привертає увагу науковців різних галузей. Його вивчають і як інформаційну технологію (Т. Балаховська, В. Інгенблек, А. Крапивенко, О. Пушкар та ін.), і як явище культури (А. Буров, О. Горюнова, О. Деникін, І. Елінер, О. Шликова та ін.), і як новий вид мистецтва (О. Єгорова, Ю. Холопов, В. Петров, К. Ліберовська, Л. Манович та ін.).

Аналіз наукових праць, педагогічного досвіду викладачів вищої школи засвідчив недостатність використання засобів мультимедіа та можливостей мультимедійного середовища у педагогічній діяльності. Переважно це є епізодичне, без належного наукового обґрунтування урізноманітнення занять, без урахування їх специфіки, особливо таких дисциплін як хорове диригування.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає в аналізі особливостей фахової підготовки майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін та розкритті практичних засад формування їх пізнавальної самостійності в контексті використання мультимедійних технологій.

Виклад основного матеріалу... Формування пізнавальної самостійності майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін є важливим етапом підготовки до фахової діяльності. Науковці доводять, що якість фахової підготовки у вищій школі безпосередньо пов'язана з рівнем пізнавальної самостійності студента.

А. Бондаренко виокремила чинники формування даного феномена: якість і швидкість, формування яких, на думку автора, забезпечується використанням мультимедіа-ресурсів.

Науковець виділила основні компоненти пізнавальної самостійності майбутнього вчителя музичного мистецтва: мотиваційно-аналітичний; компетентнісно-операційний, творчо-пошуковий компонент (Бондаренко А., 2013).

Перша складова – *мотиваційно-аналітична*, обумовлюється взаємозалежністю мотиву та аналізу в пізнавальній самостійній діяльності майбутніх фахівців.

Важливо зазначити, що диригентсько-хорова підготовка майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін поєднує в собі педагогічні, вокально-хорові, музично-виконавські, дослідницькі напрямки та розглядається як сукупність фахових якостей та знань. Якість виконання навчальних завдань майбутніми викладачами диригентсько-хорових дисциплін пов'язана з їх вмотивованістю до здійснення навчальних дій. В.Марчик розглядає мотивацію як «сукупність психічних процесів, що надають поведінці енергетичний імпульс і загальну спрямованість» (Марчик В., 2010). М. Дьяченко і В. Семиченко, розглядаючи проблему мотивації поведінки та діяльності людини, визначають мотиви рушіями діяльності (Дьяченко М., 2014).

Процес становлення мотиваційної сфери студента не має чітко визначених обмежень за часом і може розвиватися протягом терміну навчання. Основним завданням викладача в цьому процесі є вчасно зорієнтувати студента, допомогти визначитися, виокремити нові мотиви згідно певною навчальною метою, та самореалізуватися. Чітко визначена мотиваційна система постає базовою основою, що забезпечить стабільність та результативність процесу підготовки майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін.

Необхідність вмотивованості під час диригентсько-хорового навчання, що сприяє активності майбутніх викладачів при здобутті фахових знань, умінь і навичок у ході їх пізнавально-самостійної діяльності засобами мультимедіа окремі науковці узагальнюють у вимірах мотиваційно-аналітичної складової, критерієм якої є міра спрямованості на самовдосконалення в набутті якісних фахових знань (Бондаренко А., 2013).

Важливою є проблема міжособистісного спілкування викладача та студента, оскільки комп'ютеризація та індивідуалізація навчання породжує дефіцит педагогічної взаємодії. Використання індивідуальних та колективних форм у системі музичної освіти має певну практичну результативність. Цьому сприяє, на думку Г. М. Падалки, майстерність викладача, його мобільність у вирішенні мистецьких та освітніх завдань, сформованість умінь відчувати психологічний настрій групи і переключатися з одного виду діяльності на інші (Падалка Г., 2008).

Не викликає сумнівів те, що індивідуальні та групові форми навчальної діяльності повинні бути використані у розумному їх сполученні, оскільки найважливіші виховні функції навчання реалізуються, насамперед, у колективній діяльності, а якість та міцність засвоєння знань досягається при індивідуальних формах роботи (Лаврентьева О., 2008).

Викладач виконує роль керівника-дослідника, що спрямовує студента на активізацію навчальної діяльності і створює умови для її реалізації. Він також використовує тільки методичну схему для організації заняття за певною типологією, наповнюючи його щоразу новим змістом. Звичайно, таке заняття вимагає творчої та професійної гнучкості від викладача. Передача усіх функцій викладача комп'ютеру неможлива, особливо в мистецькій освіті.

Однак на різних етапах проведення заняття викладач може скористатися допомогою комп'ютера, використовуючи його як засіб інтенсифікації навчання на етапі пояснення нового матеріалу з ілюстрацією найбільш цікавих пізнавальних фрагментів, епізодів; при закріпленні набутих знань та умінь, де комп'ютерна підтримка сприяє продуктивній організації та проведенню заняття, звільнивши викладача від безпосереднього керівництва навчальною діяльністю майбутніх фахівців і здійснення контролю. При цьому ступінь незалежності комп'ютерної програми від участі викладача у керівництві заняття визначається її якістю.

Ми переконані, що використання мультимедійних технологій з метою формування пізнавальної самостійності майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін відкриває широкі можливості для педагогічного процесу. Сучасні засоби мультимедіа представлені широким переліком навчального музичного програмного забезпечення, здатного не лише викликати пізнавальний інтерес, але й

здійснити перевірку знань, навичок, здібностей та запропонувати зручний, цікавий та ефективний спосіб їх засвоєння, закріплення та удосконалення.

Серед програм, які, на нашу думку, доцільно використовувати у мультимедійному музичному навчанні, ми виділили *тренажери* (тренувально-закріплюючі програми).

Тренувально-закріплюючі програми, як правило, мають у своєму складі низку завдань, вправ, тестів, анкет і призначені для закріплення отриманих знань, а також для відпрацювання умінь і навичок. Зазвичай вони включають контролюючі й узагальнюючі процедури: підрахунок кількості правильних і помилкових відповідей, урахування витраченого часу, підсумок результатів і подання остаточної узагальненої оцінки (Іващенко С., 2004).

Ці програми надають більш вагомий результат саме на етапі формування умінь і навичок. Це відбувається на початковому етапі освіти за умов нетривалих занять і при вирішенні нескладних завдань. Програми цієї типології вільно інтегруються у навчальний процес і взаємодіють з іншими стратегіями комп'ютерного навчання. Тренувальні програми використовують для запам'ятовування фактів, понять, оскільки вони сприяють більшій концентрації уваги, зосередженості, допитливості при виконанні вправ або завдань. Кращі результати досягаються у процесі роботи з тими студентами, які мають проблеми у навчанні й не можуть опанувати матеріал, визначений вимогами програми.

Сутність тренувальних музичних програм визначається тим, що студентам пропонується самостійне вирішення музичного завдання з використанням комп'ютера. Дії комп'ютера спрямовані на підрахунок визначених ним помилок та оцінку якості виконання завдання.

Мультимедіа дозволяє створювати діалогові навчальні програми і тренажери, що включають комп'ютерну мультиплікацію, аудіо і відеотехніку. Як мінімум, це підсилить відчуття реальності при роботі з тренажером і відкриє нові можливості в процесі навчання.

Можливості мультимедіа виходять далеко за межі звичного для педагогів засобу навчання. Сучасний комп'ютер допомагає майбутнім фахівцям у вивченні фундаментальних музичних дисциплін: сольфеджіо, гармонія, аранжування, українська народна творчість, аналіз музичних творів, теорія та історія музичного мистецтва тощо, що значно підсилює мотивацію до пізнання.

Розглянемо приклади програмного забезпечення та опис функціональних можливостей програмних продуктів, що можуть бути використані в процесі фахової підготовки майбутніх викладачів

Так, у програмі *«Music Lessons»* дається набір завдань за дев'ятьма темами курсу теорії музики: назви та розташування нот; тривалості; кварто-квінтове коло; ключові знаки; мажор, мінор, лади; джазові гами; ступені; інтервали. За структурою дана програма побудована у вигляді тестування, де в розділі Help містяться підказки англійською мовою. Тестові вправи візуальні, відповіді перевіряються та оцінюються в процентах (число правильних/загальна кількість відповідей). Ця програма допоможе студентам перевірити свої знання і стимулюватиме до розвитку (Softonic, 2019).

Програма *«Piano Professor»* містить теоретичний матеріал, розподілений на чотири розділи. Перший – Chord Encyclopedia у візуальному та слуховому вигляді демонструє всі види акордів із їх оберненнями від будь-якої ноти; другий – Keyboard Classic ілюструє розташування нот у скрипковому та басовому ключах, а також ключові знаки для усіх тональностей; третій – Note Tutor надає можливість визначення нот, акордів на клавіатурі; четвертий – Name The Note – для розвитку та тренування слухових навичок (визначення нот, акордів). Під час роботи фіксується відсоткова кількість правильних відповідей; крім того, програма містить базу знань для надання відповідей на поставлені питання.

Щоб навчитися швидко читати ноти з листа, студент може використати тренувальну програму *«Note Trainer (Sight Reading)»*.

Ця тренувальна програма допоможе навчитися швидко читати ноти без запам'ятовування. Вона підходить для майбутніх фахівців на початковому етапі навчання музики. Програма Note Trainer замінює традиційні музичні флеш-карти і була розроблена у співпраці з видатним членом Північноамериканської асоціації викладачів музики та при консультуванні з членом Канадського національного молодіжного оркестру та солістом симфонії Гамільтона. Добре підходить для тих, хто хоче навчитися читати музику, а також тих, хто намагається збільшити швидкість читання нот під час гри на фортепіано, хорових партитур тощо (Softonic, 2019).

Мета використання програми – сформувати стійку асоціацію «нота на аркуші» – «положення рук на клавіатурі». Користувач вводить ноти одним з трьох способів: 1) натисканням на клавіші комп'ютерної клавіатури, 2) натисканням на клавіші MIDI клавіатури або 3) клацанням миші по намальованій клавіатурі або гітарному грифові.

Ігрові та навчальні розділи інтегрує програма *«Musical Tutorial»*: до першого розділу введені тест-завдання з визначення нот, акордів, ключових знаків у скрипковому та басовому ключах; у другому – пропонуються ігрові ситуації з вирішення вищенаведених завдань; у третьому – здійснюється слуховий диктант із тренуванням із визначення нот, інтервалів, гам. До програми додається файл «підказок» із поясненням музичних термінів. Інтелектуальне «спілкування» з комп'ютером здійснюється у вигляді

одержання відповідей на запитання та виправлення помилок (Softonic, 2019).

Для слухового розвитку призначена програма «*EarMaster School*» – зручний музичний тренажер для тих, хто займається музикою. Програма допоможе навчитися розпізнавати, записувати і грати мелодії різних жанрів і ритмів, витримувати потрібні інтервали, тренувати слух. Музичні уроки допоможуть розібратися у всіх жанрах музики, від класичної до року.

Основні особливості програми «*EarMaster*»:

- повний набір вправ для тренування музичного слуху:

Ear Master включає в себе завдання на розпізнавання інтервалів, акордів, інверсії акордів, прогресії акордів, також ви знайдете завдання на запис мелодій і ритмів. У програмі представлено найширший спектр вправ - все, що вам може бути потрібно для тренування музичного слуху.

- ваш особистий вчитель:

Тренажер зі сольфеджіо «*Auralia*» Розробник: Sibelius Software (Avid) *Auralia 4* – це новітня версія програми для розвитку музичного слуху. Цей інструмент включає в себе не лише комплекси вправ та різноманітні програми занять, але й засоби моніторингу успішності.

Включає в себе наступні категорії вправ: інтервали й гами, акорди, ритм, гармонія і форма, висота звуку і мелодія.

Висновки... Дослідивши питання мотиваційно-аналітичної складової пізнавальної самостійності, ми можемо зробити висновки про те, що мультимедійні технології, а саме: тренувальні програми, дають великий поштовх для формування означеного утворення у майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін. За допомогою даних програмних продуктів студенти можуть перевірити теоретичні знання, закріпити ці знання на практиці і самостійно визначити прогалини, адже під час застосування тренувальних програм покращується та полегшується навчальний процес, одночасна дія мультимедіа на різні аналізатори дозволяє ефективно та швидко доносити матеріал до майбутніх фахівців з різним типом модальних систем, а зручний для кожного темп навчання, рівень складності сприяють більшій концентрації уваги, зосередженості, допитливості при виконанні завдань.

Список використаних джерел і літератури / References:

1. Бондаренко, А. В. (2013). *Формування пізнавальної самостійності майбутніх учителів музики з використанням мультимедійних технологій*. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ. / Bondarenko, A. V. (2013) *Formuvannia piznavalnoi samostiinosi maibutnikh uchyteliv muzyky z vykorystanniam multymediinykh tekhnolohii. [Formation of cognitive autonomy of future music teachers using multimedia technologies]* Extended abstract of Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
2. Дьяченко, М. И, и Кандыбович, Л. Л. (2004). *Психологический словарь-справочник*. Мінськ.: Харвест. 576 / D'achenko, M. I, Kandy'bovich, L.L. *Psixologicheskij slovar'- spravochnik*. [Psychological dictionary - reference book] Minsk: Harvest, 2004 [in Russian].
3. Іващенко, С. (2004). Формування готовності майбутніх вчителів до музично-педагогічної творчості, *Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції: Теоретичні та методичні засади розвитку*. Матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (с.107-108). Суми: СумДПУ ім А. С. Макаренка. / Ivashenko, S. (2004). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh vchyteliv do muzychno-pedahohichnoi tvorchosti, Mystecka osvita v konteksti yevropeiskoi intehracii: Teoretychni ta metodychni zasady rozvytku. [Formation of readiness of future teachers for musical and pedagogical creativity]* Materialy Mizhnar. nauk.- prakt. konf. (pp. 107-108). Sumi: SumDPU im A. S. Makarenka [in Ukrainian].
4. Лаврентьева, О. (2006). Використання інтерактивних методів навчання у підготовці майбутніх вчителів до педагогічної взаємодії з учнями. Буряк В. (гол. ред) *Педагогіка вищої та середньої школи : збірник наукових праць*. (Вип. 15). Кривий Ріг: КДПУ. 210-217 / Lavrentiieva, O. (2006). *Vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia u pidhotovci maibutnikh vchyteliv do pedahohichnoi vzaiemodii z uchniamy. [Use of interactive teaching methods in preparing future teachers for pedagogical interaction with students]* Buriak V. (gol. red) *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly : zbirnyk naukovykh prac*. (Vol. 15). Kryvyi Rih: KDPU. 210-217 [in Ukrainian].
5. Марчик, В. І., Карпов, В. І. (2010). *Мотивація студентів до занять фізичними вправами в процесі формування професійної компетентності майбутніх учителів*. (Вип. 30). Кривий Ріг: КДПУ. 74-77 / Marchuk, V. I., Karpov, V. I. (2010). *Motyvaciia studentiv do zaniat fizychnymy upravamy v procesi formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv. [Motivation of students for physical exercises in the process of formation of professional competence of future teachers.]* (Vol. 30). Kryvyi Rih: KDPU. 74-77 [in Ukrainian].
6. Падалка, Г. М. (2008). *Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)*. Київ: Освіта України. 274 / Padalka, H. M. (2008). *Pedahohika mystetstva (Teoriia i metodyka*

vykladannia mystetskykh dyscyplin). [Pedagogy of Art (Theory and methodology of teaching artistic disciplines)]
Kyiv: Osvita Ukrainy [in Ukrainian].

7. Softonic. Взято з <https://en.softonic.com/downloads/music-lessons> (дата звернення: 06.05.2019) /
Softonic. Retrieved from: <https://en.softonic.com/downloads/music-lessons> (last accessed: 06.05.2019)

УДК 78.03(477)37.036
UDC 78.03 (477)37.036

ВАЛЕНТИНА БЄЛІКОВА

кандидат мистецтвознавства, доцент
(Україна, м. Кривий Ріг, Криворізький державний
педагогічний університет
пр. Гагаріна, 54)

VALENTYNA BIELIKOVA

candidate of art associate professor
(Ukraine, Kryvyi Rih, Kryvyi Rih State Pedagogical University
54 Gaharina Ave.)

ORCID iD 0000-0001-8056-2799

Висвітлення загальної характеристики музичної творчості Богдани Фільц General Characteristics of Musical Creative Work of Bohdana Filts

Анотація. На межі нового тисячоліття осмислення усвідомлення й вивчення музичної творчості конкретного композитора набуває великої значущості. Завдяки особливостям свого музичного вислову, композитор утворює такі форми, які з часом сприймаються як уже знайомі й довгоочікувані явища. Їх значущість зумовлена новими духовними потребами, новими зацікавленостями суспільства тощо.

Підкреслимо, що кожний історичний період розвитку української культури сприймається як довгоочікуване художнє явище. Мета даної праці полягає у визначеності загальної характеристики музичної творчості Богдани Михайлівни Фільц, музичні твори якої були створені у різні роки ХХ-ХХІ століть.

Саме тому в пред'явленій статті аналізуються особливості музичної мови фортепіанних мініатюр для дітей; музичні цикли «Музичні фрески» та «Київський триптих»; розглядаються засоби музичної виразності: розвиток ритмічної та динамічної ліній, специфіка розвитку основної мелодичної лінії в різних частинах циклу.

Все разом дає обґрунтування для створення думки про те, що музична мова творів Богдани Фільц, що аналізуються, має особливості утворення фортепіанної музики епохи Романтизму.

Робота буде корисною для викладачів-музикантів, виконавців, усім, кого цікавить музична творчість Богдани Фільц.

Ключові слова: духовний світ, музична культура, Богдана Фільц, особливості музичної мови композитора.

Summary. On the edge of the new millennium, understanding, comprehension and studying the musical creativity of a particular composer becomes of great significance. Due to the peculiarities of its musical expression, the composer forms such forms, which are eventually perceived as familiar and long-awaited phenomena. Their significance is determined by the new spiritual needs, new interests of society, etc.

We should emphasize that every historical period of development of Ukrainian culture is perceived as a long-awaited artistic phenomenon. The purpose of this work is to determine the general characteristics of the musical work of Bohdana Mykhailivna Filts, whose musical works were created in different years of the XX-XXI centuries.

The article analyzes the features of the musical language of piano miniatures for children; musical cycles «Musical Fresco», «Kiev Triptych»; the means of musical expression, the development of rhythmic and dynamic lines, the specifics of the development of the main melodic line in different parts of the cycle have been considered.

Taken together, this gives grounds for the assertion: the musical language of the analyzed works by Bohdana Filts has the peculiarities of composing piano music of the Romantic period.

The work will be useful for the teachers-musicians, performers, for all those people who are interested in musical creativity of Bohdana Filts.

Key words: spiritual world, musical culture, Bogdana Filts, features of the composer's musical language.